

Članarina

Prosimo vse člane društva, ki tega še niste storili, da plačate članarino za letošnje leto. Članarino plačajte na račun SI56 0310 0100 3603 034, Astronomsko društvo Javornik, Štefanova ulica 9, 1000 Ljubljana.

Višina članarine je 22 EUR za zaposlene in 11 EUR za vse ostale.

Podrobnejša navodila za izpolnjevanje položnice so na <http://www.adj.si/Drustvo/KakoSeVclanim>

Aram Karalič

Dohodnina!

Ali veste, da lahko del dohodnine namenite društvu? To pomeni, da bo del dohodnine, ki ste jo plačali državi, nakazan na društvo, namesto da bi šel v skupen proračun države. Ta denar predstavlja pomemben del naših prihodkov (iz dohodnine za leto 2020 smo tako prejeli 426 evrov), zato prosim vse, ki imate to možnost, da del svoje dohodnine namenite ADJ. Za vas bo ostalo vse enako kot prej: plačali boste enako dohodnine, le en njen del bo šel neposredno društvu.

Kako to naredite elektronsko ali s papirnim obrazcem je pojasnjeno na <http://www.adj.si/Drustvo/Dohodnina>.

Ne čakajte na konec leta! Postopek lahko opravite kadarkoli in velja za vsa naslednja leta do preklica.

Sam že leta namenjam društvu del svoje dohodnine in sem vesel, da s tem vsaj malo pripomorem našemu Javorniku.

Aram Karalič

Objekti globoko v vesolju septembra

Septembra opolnoči kulminirajo ozvezdja Kipar, Trikotnik, Andromeda in Kasiopeja, tema pa je že osem ur. Rimska cesta se boči čez nebo od vzhoda do zahoda in je še vedno v ugodni legi za opazovanje z binokularjem.

V Kiparju vidimo galaksijo *NGC 253*, v Trikotniku *NGC 598*, v Andromedi *NGC 224 (M 31)* s spremljevalkama *NGC 221 (M 32)* in *NGC 205 (M 110)*, pa tudi odprto kopico *NGC 752* in planetarno meglico *NGC 7662*, Kasiopeja pa je polna odprtih kopic: *NGC 129*, *NGC 457*, *NGC 205*, *NGC 581 (M 103)*, *NGC 663*, *Cr 463*, *Stock 2*, *Mark 6*, *Mel 15*, *Tr 3*, *NGC 7654 (M 52)* in *NGC 7789*.

Galaksija *NGC 253* v Kiparju sodi med najsvetlejšje na našem nebu. Od nas je, skupaj z ostalimi članicami jate v Kiparju, oddaljena 8 milijonov svetlobnih let, v njej je izjemno veliko medzvezdnega prahu in zvezde v njej nastajajo s tako vrtozglavo hitrostjo, da se v njenem centru utegne narediti tako velika črna luknja, da se bo v tej galaksiji sprožil kvazar.

Najsvetlejša galaksija, kar jih vidimo, pa je Andromedina meglica, galaksija, članica lokalne jate, ki je oddaljena 2,5 milijona svetlobnih let. Ni jasno, ali je večja od naše Rimske ceste ali ne, in tudi ne, ali ima – tako kot naša – prečko ali ne. Kadar pa je ozračje izjemo prozorno, nudi pogled, ki smo ga uživali vsi udeleženci tabora Kavka 2005: v binokularju 20×100 slika ni zaostajala ne po barvah, ne po podrobnostih za tisto, ki jo je posnel Hubblov teleskop.

Rok Vidmar

V A B I L O

Vabimo vas na redni mesečni sestanek Astronomskega društva Javornik, ki bo v torek 21.09.2021 ob 18^h. Sestanek bo potekal na daljavo prek povezave <https://private.vid.arnes.si/ADJsestaneK>. Glavni del sestanka bo predavanje:

GAIA in ADQL

Maj Klančnik

Projekt Gaia je misija Evropske vesoljske agencije (ESA), katere cilj je katalogizirati zvezde naše galaksije in proučevati njen nastanek, sestavo in razvoj. Pridobljene podatke vesoljski observatorij stalno pošilja v podatkovno bazo na Zemlji. Uporabniki lahko do teh meritev prosto dostopajo, saj jih ESA objavlja v spletnem arhivu. Iskane zvezde lahko uporabnik išče s pomočjo osnovnega iskalnika, ki ga ponuja njihova spletna stran, lahko pa z malo več truda osvoji ADQL (Astronomical Data Query Language). Več o projektu, kako uporabljati spletni katalog in jezik ADQL bom povedal na predavanju.

Vabljeni!

Bernard Ženko

Dodatne informacije o tem in preteklih predavanjih najdete na <http://www.adj.si>.

Efemeride september 2021

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna		čas
	vzhod	zahod	vzhod	zahod	
01.09.	06:23	19:40	00:09	16:38	CEST
05.09.	06:28	19:33	04:07	19:19	CEST
10.09.	06:34	19:23	10:24	21:15	CEST
15.09.	06:40	19:13	16:34	--	CEST
20.09.	06:46	19:03	19:18	05:45	CEST
25.09.	06:53	18:54	21:00	11:21	CEST
30.09.	06:59	18:44	--	16:08	CEST

Planeti:

- ★ **Merkur** ujamemo v začetku meseca zvečer, ko v ozvezdju Device zahaja okoli pol devetih.
- ★ **Venera** sprva zahaja okoli devetih, konec septembra pa zaide že kmalu po osmi uri. Sredi meseca se iz ozvezdja Device preseli v ozvezdje Tehnice.
- ★ **Mars** septembra ni viden.
- ★ **Jupiter** je v ozvezdju Kozoroga sprva viden do petih zjutraj, nato pa zahaja vse bolj zgodaj in konec meseca zaide že kmalu po tretji uri zjutraj.

★ **Saturn**, tudi v ozvezdju Kozoroga, lahko v začetku septembra opazujemo do pol štirih zjutraj, konec meseca pa zaide že pred drugo.

★ **Uran** na začetku meseca vzhaja okoli desetih, konec meseca pa že ob osmih. Nahaja se v ozvezdju Ovna.

Jesen se začne 22. septembra ob 21:21.

Urška Pajer

Objavite prispevek!

Mesečnik potrebuje prispevke. Zato pozivam vse, ki želite kaj objaviti, da mi po elektronski pošti pošljete svoj prispevek. Prispevki so lahko raznovrstni: poročilo o opazovanju, slika, risba, zanimiva astronomska novica, predstavitev domačega observatorija ali teleskopa, skratka – karkoli, kar bodo ostali člani društva z zanimanjem prebrali.

Aram Karalič

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejemajo ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov praviloma ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EXu